

Tjänsteställe, handläggare
Utvecklingsenheten Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

2023-01-20

Beteckning
Dnr: 21RS9758

Er beteckning:
Dnr 3.5.1-24138/2022-18

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
Box 423
70148 Örebro

Redovisning med anledning av beslut i tillsynsärende om patientsäkerheten vid Universitetssjukhuset i Örebro

Det är riktigt att Universitetssjukhuset i Örebro har stora utmaningar med att upprätthålla så många disponibla vårdplatser inom den somatiska specialistsjukvården som behövs för att täcka det faktiska behovet. Ledningen för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är väl medveten om att det krävs både nya arbetssätt och nya tankesätt för att få en bättre balans mellan tillgång och efterfrågan på vårdplatser.

Förvaltningen inför nu stegvis en faktabaserad styrning, med start inom slutenvården. Faktabaserad styrning innebär vad gäller vårdplatser en årlig genomgång av de faktiska behoven och framtagandet av en samlad produktionsplan för regionens vårdplatser. Under 2023 startar en större utbildningsinsats för att skapa bästa möjliga faktaunderlag för driften av vården. Som en del i detta kommer sjukvårdsledningen veckovis att monitorera de viktigaste nyckeltalen för att snabbt kunna intervensera om patientsäkerheten i någon del bedöms hotad.

Under det senaste decenniet och i synnerhet de senaste fem åren har antalet disponibla vårdplatser minskat på Universitetssjukhuset. Utvecklingen har inte varit något önskat val av vårdgivaren, utan är en konsekvens av utmaningar med kompetensförsörjningen. Särskilt svårt är det att säkra tillgången av sjuksköterskor, men liknande utmaningar finns även när det gäller andra professioner. På Universitetssjukhuset i Örebro finns det i nuläget framför allt behov av att öka antalet vårdplatser för kirurgiska patienter och multisjuka äldre.

Region Örebro län delar alltså i stort IVO:s sammanfattande bedömning av

behovet av fler vårdplatser på Universitetssjukhuset. Däremot har Region Örebro län kraftiga invändningar mot hur IVO tolkat en del av den rådata som myndigheten har fått del av, vilket redan framförts i en tjänsteanteckning daterad 2023-01-10.

IVO:s bedömning av läget på Universitetssjukhuset påminner i stor utsträckning med hur IVO i sin nationella tillsyn bedömt läget på övriga akutsjukhus i landet. Det visar att hela den svenska akutsjukvården har stora utmaningar när det gäller att upprätthålla tillräckligt många vårdplatser. Noteras kan att en jämförelse mellan samtliga sjukhus i landet när det gäller andelen överbeläggningar visar att överbeläggningarna var betydligt färre på Universitetssjukhuset under 2022 än i riket som helhet.¹

Det är en rad faktorer som styr tillgång och efterfrågan när det gäller vårdplatser på sjukhus. Vissa av faktorerna styr regionen över, men inte alla och framför allt inte ensam. Hur många vårdplatser som är disponibla påverkas kraftigt av tillgången på utbildad arbetskraft, vilket i sin tur i stor utsträckning beror på utbildningssystemets kapacitet. Hur många vårdplatser som behövs påverkas i stor utsträckning av samspelet med kommuner om patienter som kan skrivas ut från sjukhuset men som har ett fortsatt vårdbehov.

Den dagliga operativa styrningen av antalet disponibla vårdplatser på Universitetssjukhuset sköts av en länsövergripande vårdplatskonferens. Den har i uppdrag att utifrån beläggingsgrad och tillgängliga resurser säkerställa den totala slutenvårdskapaciteten på Region Örebro läns samtliga tre sjukhus. Sjukhusen i Örebro, Karlskoga och Lindesberg har en nära samverkan för att hälso- och sjukvårdens samlade resurser ska användas så effektivt som möjligt. Vårdplatsbehovet är inte konstant över året, utan varierar utifrån bland annat planerad produktion och säsongsbundna infektionssjukdomar mellan årstider, månader och veckodagar. Av det skälet måste planeringen av vårdplatsbehovet utgå ifrån acceptabel beläggingsgrad och inte ett givet antal vårdplatser som är konstant över året.

Dessutom har ett vårdplatsutskott bildats som består av verksamhetschefer för de verksamheter på Universitetssjukhuset som bedriver slutenvård. I utskottet inkluderas även prehospital vård och vård på akutmottagningar. Under hösten 2022 fick vårdplatsutskottet i uppdrag att se över rutiner för vårdplatskonferensen, bakjournsmandat i den dagliga styrningen samt rutiner och flöden för utlokaliserade patienter.

---

¹ SKR: Väntetider i vården:

<https://skr.se/vantetiderivarden/vantetidsstatistik/vantetidsstatistikspecialiseradvard/overbelaggningarochutlokaliseradepatienter.54399.html>

Sedan dess har flera arbetsgrupper först kartlagt befintliga arbetssätt, och sedan även identifierat nödvändiga åtgärder och börjat genomföra dem. Till exempel har en gemensam delegationslista för sjuksköterskor upprättats för att säkerställa ett likvärdigt arbetssätt på de avdelningar som behöver ta emot utlokaliserade patienter. Detta är en åtgärd som ökar patientsäkerheten.

Genom vårdplatsutskottet sker även planering inför sommaren 2023 när det gäller nya arbetssätt, samverkan och disponibla vårdplatser. Exempel på nya arbetssätt kan vara att använda fler resurser för medicinskt omvårdnad, som läkarstudenter och sjuksköterskestudenter.

En ny personalresurs som införts under 2022 är kliniska farmaceuter. De finns på försök inom verksamhetsområde kirurgi och på akutvårdsavdelningen inom verksamhetsområde medicin. Med kliniska farmaceuter som utför vissa arbetsuppgifter som tidigare utförts av sjuksköterskor förväntas förvaltningens förmåga att bemanna vårdplatser förstärkas då arbetstid för sjuksköterskor frigörs. Förvaltningen avser att utvidga antalet kliniska farmaceuter under våren och inför sommaren.

Samtidigt pågår även ett arbete för att på olika sätt förstärka kompetens på Akutmottagningen. Många undersköterskor har rekryterats under hösten och startar sin anställning från och med januari 2023 för att förstärka den grundläggande omvårdnaden. Detta stärker patientsäkerheten, inte minst i samband med belastningstoppar när väntetiderna ofrånkomligt blir längre på en akutmottagning.

Under 2023 startar flera konkreta arbeten för att förbättra tillgången på disponibla vårdplatser på Universitetssjukhuset. En utvecklingsavdelning ska startas för att pröva nya sätt att arbeta och bemanna utifrån patienternas behov. Här kommer bland annat nya arbetstidsmodeller och nya sätt att schemalägga att prövas. Nya arbetssätt ska testas, till exempel rondrutiner, och ny arbetsbesparande teknik. På avdelningen ska nya personalgrupper anställas som kliniska farmaceuter, vårdbiträden, och administratörer med flera.

Målet för utvecklingsavdelningen är att den i ett första steg under 2023 ska skapa 24 nya vårdplatser för kirurgisk vård. Detta är ett långsiktigt arbete som väntas ge stor utväxling genom att resultatet kan användas för att utveckla samtliga sjukhusavdelningar.

En avdelning med lättvårdsplatser kommer att starta succesivt i mars eller april för att i full skala i sommar kunna rymma 24 patienter. En projektledare ska nu

tillsättas för att snabbutreda formerna för avdelningen. Här ska utskrivningsklara patienter vårdas. Avdelningen ska bemannas av undersköterskor och erbjuda den vård som patienten hade kunnat få av kommunal personal om hemkommunen hade haft möjlighet att ta emot patienten. Det medicinska ansvaret ska vara kvar hos behandlande sjukhusläkare som vid behov påkallar assistans från sjuksköterska.

Under våren kommer antalet intensivvårdsplatser att öka på sjukhuset från 6 till 8 genom upphandling av IVA-team. Även om antalet är en liten numerär så väntas den få en avsevärd effekt på systemet som helhet genom att andra vårdplatser avlastas från särskilt resurskrävande patienter. Dessutom kommer ett arbete att inledas inom Verksamhetsområde infektion för att skapa fler vårdplatser för multisjuka äldre.

I november 2022 slutfördes en kompetensförsörjningsrapport för Region Örebro län. Den visar bland annat på ett kritiskt kompetensförsörjningsläge för flera stora yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. I slutet av januari kommer hälso- och sjukvårdens ledningsgrupp att ha ett särskilt möte för att arbeta fram en handlingsplan för framtida kompetensförsörjning. Under våren 2023 kommer hälso- och sjukvårdsförvaltningen besluta vilka insatser som förvaltningen ska göra med anledning av kompetensförsörjningsrapporten.

Långsiktigt är behovet av vårdplatser i stor utsträckning avhängigt av hur väl regionen tillsammans med länets kommuner lyckas binda ihop hela vårdkedjan med primärvård och specialistvård på ett effektivt sätt. Behovet av vård på akutmottagning och vårdavdelning hänger väldigt nära ihop med den vård som ges på vårdcentral och särskilda boenden.

Under 2022 har antalet utskrivningsklara patienter ökat och är nu högre än det var innan pandemin. Region Örebro läns egna beräkningar av det önskvärda antalet disponibla vårdplatser ligger nära det antal som hade funnits om länets kommuner kunnat ta emot samtliga dessa utskrivningsklara patienter.

Det är ett gemensamt ansvar mellan region och kommun att säkerställa ett bra omhändertagande av patienten även efter utskrivning. Region Örebro län arbetar därför aktivt med att förbättra samarbetet med länets kommuner. Två exempel på det under 2022 är att det antogs en gemensam målbild för omställningen till nära vård och att Region Örebro län anställde en äldrevårdsöverläkare. Dessutom pågår en översyn av den gemensamma överenskommelsen om hälso- och sjukvård i hemmet.

I arbetet med att förbättra samarbetet försöker också huvudmännen att dra

lärdomar av erfarenheter från pandemin. På ett kommunalt boende i Örebro har med sådana erfarenheter som grund startas ett försök med så kallade mellanvårdsplatser. När det gäller medicinsk kompetens befinner de sig mellan kommunal korttidsvård/särskilt boende och sjukhusens slutenvård. Samtidigt som försöket pågår görs en utredning av hur en mellanvårdsform med tillhörande arbetssätt skulle kunna göras tillgänglig för länets alla invånare. Projektet kommer att avslutas i augusti 2023 då en slutrapport ska vara färdig (projektdirektiv bifogas).

I Örebro finns dessutom ett mobilt närsjukvårdsteam. Ett arbete pågår för att hitta en helhetslösning för mobil sjukvård i länet för att både nå jämlik vård och frigöra vårdplatser. Regionen ser också över möjligheter till att framgent vårda vissa noggrant selekterade patienter från slutenvården i hemmet. Detta görs både för att patienterna skulle må bättre av det, men också för att frigöra slutenvårdsplatser.

För Region Örebro län